

Издаје суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на годину 4 ф.,
на по године 2 ф., на четврт
године 1 ф.

За АУСТРО-УГАРСКУ, БОСНУ
и ХЕРЦЕГОВИНУ на годину 6
ф., на по године 3 ф., на четврт
године 1 ф. 50 новч.

За све остале земље годишње
20 фран. у злату, на по године
10 фран., на четврт год. 5 фран.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

Лист за политику и бивн живност.

Преплати шаље се поштом
упутним неопосредно админи-
страцији „Гл. Црног.“ на Цетиње,
или отплатиштавима новина на
коју драго пошту; у коме је на-
ручије може се преплатити
код г. Мера Рамановића, књаж.
прн. агента у Котор и Доњем се
нишлу уредништву. Рукописи се
не враћају.

За огласе плаћа се: за
сваку ријеч или за број од пет
цифара по 3 новчића за први
пут, а за сваки даљи пут по 2
новчића.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

ЦЕТИЊЕ, 17 маја.

Услед дипломатског сукоба између Србије и Угарске, приликом хиљаду-годишњице угарске, парнишки „Норд“ нашао се побуђен, да донесе следеће саопштење: „Неки мађарски листови, оптужујући Србију због сукоба са Угарском односно заставе, дошли су у негодовању противу ње до тога степена, да сматрају себе у праву увјеравати, да је тобож Русија потпуно одобрила поступање припреивача свечаности хиљадугодишњице у Пешти. Ово своје миљење они оснивају на телеграфској честитци, што је управо Његово Императорско Величанство Цар угарскоме Краљу. Ми се нећемо упуштати у разматрање питања, колико су деликатно поступили припреивачи јубилејних свечаности, узевши у број заставе угарских провинција и заставу Србије, која је некад била војнија држава него ли Арпадова краљевина. Али сматрамо напном дужности, да примјетимо нашијем пенитансијем саопштенима, да је телеграфска честитка била управљена пријатељскоме владару, чија се личност уважава у свој Јевропи, те није могла ни одобравати ни неодобравати један акт унутрашње политике иностране државе.“ Тодик о овој ствари полудавични орган руског министарства иностранијех дјела.

Петроградско „Н. Време“ пише у уводном чланку: „По вијестима, што је „Тајмс“ добио преко свога дописника из Беча из поузданог извора, има се основа претполагати, да ће послје крунисања руска и француска дипломатија, при првом удобном случају, потакнути египатско питање на прво мјесто, и да ће се постарати, да га ријеше у корист своју. Ово извјешће доста одговара истини. Пошљање инглеско-индијске војске у Суаким и трошење новца из египатске касе на поход против Касале изненада поставише египатско питање у савијем новијем условијама, која немају ништа општега са привременом инглеском окупацијом Египта. Изгледа, да се Инглеска хоће користовати поразом, што су Абисинци напјели италијанској војсци, као изговором, да не само умножи своје ратне силе у Египту, него да предузме ратне операције иза његовијех граница. Одлука инглеске владе у толико је чудновата, у колико никаква опасност не пријети Египту. И сама Италија, принуђена да се одрече завојевања абисинијех покрајина, шље дна своје војске на траг у Јеврону, и оставља у Ериреји врло мали котингент; дакле је доста и мали број јевропске војске, да чува италијански посјед на обали Црвеног Мора. Ако Инглеска превози своју индијску војску у јужни Египт, то она даје повода сумњи, да она намјерава раширити свој посјед у Африци и продужити окупацију Египта на неопредјелени рок. У Паризу држе, да Инглеска намјерава помоћу своје индијске војске присајединити к свом посједу област на извору Нила и покренути своју колонијалну војску у Судану до француског посједа и до ријеке Конго. У опште појава инглеско-индијске војске у Африци такав је догађај, којим треба да рачунају све јевропске државе. Инглеска влада сматра себе у праву располагати својом индијском

војском, не тражећи у инглеском парламенту никаква пуномоћја, никаквих кредита, ма како били теретни ратни расходи индијској каси. Ма да је то право веома сумњиво, влада може вазда објаснити шљање индијске војске у Африку нуждом, да предупреди опасност, која тобож пријети везама између Индије и Инглеске. Отуд није тешко схватити, до које мјере појава индијске војске у Африци заплиће египатско питање са гледишта јевропскијех држава, а особито опшћ држава, чији посједи у Африци граниче са инглескијем посједима. Из Париза саопштавају, да се француска влада прије него што се ријешити на какав самостални корак, намјерава обратити јевропскијем државама с предлогом, да учине заједничку преставку Инглеској. Не говорећи већ о Русији, може се мислити, да ће се и Немачка у даљем случају присајединити дипломатскијем преставкама, које ће се учинити инглеској влади. Инглеска предузимљиве ратне операције на земљишту, које еилом међународнијех уговора не припада Египту, него долази у састав непосреднијех области Туреке; с тога све велике државе, које гарантирају cjелокупност отоманске царевине, могу протестирати против самовољног дјеловања Инглеске, на за тијем поставити категоричко питање о даљој судбини Египта.“

На Крети траје немир, и развија се све више. Парнишки „Норд“ констатира, да је у Канеји изашао проглас устапа, у ком се позивљу Крећани на оружје, нагом у помоћ Инглеске, Италије и Грчке. Орган руске владе опомиње Крећане, да се чувају интрига под образину синијатија филокрећанскијех. Инглеска је вазда тежила да окупира Крету. Италија није нигда била пријатељица еленизма. То свједочи и блокирање Грчке г. 1886. Грчка је пак довољно одала Русији и Француској, да се може вјеровати, да ће пристати уз Инглеску, уз ову отворену и легендарну непријатељну аспирацију еленизма. Крећани ће дакле добро учинити, ако послушају савјете Русије и Француске, које им савјетују стрпљење. Његово Величанство Султан паклоуен је да задовољи њихове законите захтјеве. Они могу бити увјерени, да ће Русија једнојерпа им, и Француска тако симпатична еленизму, вазда бравити њихова права и подржавати њихове оправдане захтјеве.

МОСКОВСКЕ СВЕЧАНОСТИ.

Крунидбене свечаности започете су у Москви 6 маја, доласком Њиховијех Величанстава у Петровски дворца код Москве, гдје су Њихова Величанства сјајно и одушевљено дочекана. По староме обичају ту се руски Цареви три дана заустављају, док удегу у Кремљ да се крунису. Тако је тек 9 маја био свечан улазак у Москву, уз палбу 101 топовска метка са Кремља. У пркос ружном времену, народа је било неописиво мноштво свијем путем, куда су Њихова Величанства пролазила. При уласку у Кремљ пак, облаци, који су дотле застирали небо, у тај мах стадоше се развличити, те овај величанствени приказ постаде још јенши. Цар је јахао на коња између шишира од војника, уз свирку царске химне, и клицање стотина хиљада граа. Цар је поздрављао на обје стране, а тако и обје Царице. Ред је свуда био узорит. Увече је било величанствено освјетљење, Цар је тај дан поклонио за зидање дјачког конвикта у Москви 300,000 рубаља.

У очи овог знаменитог дана, 8 маја, у 4 сата послје подна, присјели су у Москву Њихова Величанства наш узвишени Госнодар Књаз Никола, и Престолонаследник Књаз Данило, и Његова Свјетлост Књажевић Мирко. На жељезничкој станици била је почасна стража од гранадирског московског пука. Књаз Никола је био у униформи 15 стрељачког пука, што носи његово име, с лентом св. Андрије Првозваног, и Књаз Данило и Књажевић Мирко такођер у истој униформи, први са лентом св. Александра Невског, а други с лентом црногор. Данилова реда. Музика је свирала црногорску химну. Књаза су дочекали чланови царске куће, са Великом Књазином Милицом на челу, и особе царске свите. Пошто је Његово Величанство обишао фронт, поздравно се с војницима, па је примио депутацију црногорскијех ученика са епископјем архимандритом Кирилом на челу.

На овим свечаностима у Москви заступљене су још следеће државе:

1. Аустро Угарску заступа надвојвода Евгени са пратићом.
2. Немачку заступа брат царев Хенрик пруски с огромном војничком пратићом.
3. Инглеску заступа војвода of Connaught са супругом и великом војничком свитом.
4. Из Грчке је дошла краљица Олга Константиновна са пријестолонаследником Константином, и краљевићима Георгијем и Николајем са војничком дипломатском пратићом.
5. Из Хесене је дошао велики војвода хесенски и супруга му, те принц Баттенберг са супругом Викторијом уз пратићу.
6. Из Баварске принц Лујевит баварски са пратићом.
7. Баденска војводина: наследни велики војвода Фридрих и принц Максимилиан Баденски.
8. Из Белгије: краљевски принц Алберт са дворском и војничком пратићом.
9. Из Бухаре је дошао вазал руског цара сам емир бухарски Саид-Абдул-Ахад-хан и син му наследник Тјура-Джан Мир-Алим, који учу у петроградској кадетској школи, са великом пратићом државника и чистника.
10. Из Вуртенбершке је дошао војвода Албрехт и велика кнагиња Вјера Константиновна са кћерима принцесама Олгом и Алицом, уз велику пратићу дворских и војничких достојанственика.
11. Из Данске: пријестолонаследник са пратићом.
12. Из Италије: пријестолонаследник принц италијански Виторе-Емануел са свитом.
13. Из Луксембурга: наследни велики војвода.
14. Из Мекленбург-Шкверина: велики војвода и велика кнегиња Анастасија Михајловна са пратићом.
15. Из Монаха дошао је наследни принц.
16. Из Олденбурга: наследни велики војвода Фридрих-Аугуст са пратићом.
17. Из Перзије: Принц Абас Мирза-Муја-Кара и велика војничка дипломатска пратића (30 особа).
18. Из Румуњске: пријестолонаследник Фердинанд и супруга му Марија са великом пратићом.
19. Из Саксоније: принц Георг са великом придворном и војничком пратићом.
20. Из Саксен-Веймара: велики војвода и пријестолонаследник Вилим са војничком и дворском пратићом.
21. Из Сиаме: принц Шира са пратићом.
22. Из Шведске и Норвике: наследни краљевић Густав са пратићом.
23. Из Јапана: принц Саданари-Фушиши са великом дворском и придворном пратићом.
24. Из Китаја дошло је изванредно посланство (60 чланова) под вођством подкраља Ли-хун-чана.
25. Из Кине сам хан Саид Мухамед-Рахим Богадур-Хан са наследником У-енгдар-Тура и великом пратићом.
26. Из Србије: генерал Франасовић са великом пратићом.
27. Из Француске: изванредни посланик главар генералног штаба генерал де Боне дефре са великом војничком свитом.
28. Турску заступа Зиа-паша са пратићом.
29. Сјеверне Америке сједињене државе: посланик Клејтон Брокинг са пратићом.
30. Шпанију: Гранд Дон Јуан де Завала и де Гузман са великом пратићом.
31. Кореју: Изванредни посланик Мин-јуан-Хуан са пратићом.
32. Из Бугарске дошао је кнез Фердинанд са пратићом.
33. Низоземску заступа изванредни посланик коморник краљеве Тате-ван Амерунго и свита.
34. Португалију: гроф Тикалио и пратића.

Свето Православље при крунисању престављају: Цариградска васељенска Патријаршија послала је Митроп. Никомедијског Филотеја и Митроп. Анхијалског Василија; Александријска Патријаршија митрополита

дравијског Игњатија; Антиохијску Патријаршију преставља митрополит Тарекс Герман, а Јерусалимску патријаршију представља архиепископ филиделски Дамјан; и епископ сухумски Арсеније. Још су у овом сјајном представништву: архимандрит јерусалимског московског подворја Арсеније, и знаменити професор халкијске богословије архимандрит Апостол.

Римску столицу преставља папски нунције Аларди са пратићом.

ТЕЛЕГРАМИ БЕЧ. „КОР. БИРА.“

МОСКВА, 15 маја. — При крунисању Цар је био у униформи пуковника преображенског пука са редом Св. Александра Невског, Царица у народном бијелом одјелу од броката сребром поткана, гологлава. Уз пуцаву топова и велико усхићење мноштва народа по улицама свршено је крунисање. По свуда је неописиво одушевљење. По свијем црквама благодарјење. Објед у Грановитој Палати по церемонијалу. Царски манифест истиче свете жеље, да се у држави развија вјера, морал и просвјета. Велики осуђеника укида се или смањује казна. Наређује се снижавање порезе на земљу за 10 година и друге се оштраштају. Политичкијем осуђеницима повраћају се њихова права.

ПЕТРОГРАД, 15 маја. — Одликовани су и унапређени велики Великијех Књажева, и неки инострани Књажеви, високи достојанственици грађански и војнички, Митрополити, и дипломати руски и инострани. Наређење је много милости за војску. „Журнал де С. Петербурга“ истиче, да се крунисање свршило у највећем миру, у чему назире нов знак ереће будућности. Сматра војске сјајна. Цркве препуне. Велико мноштво народа присуствовало је јавној трпези, на којој је било 10000 оброка, гдје су раздијелене чаше за успомену. Освјетљење величанствено.

ПАРИЗ, 15 маја. — Фор је честицао рускијем Величанствима телеграфом и присуствовао богослужењу у руској цркви. Град је окићен заставама. По свијема провинцијама се дап светкује.

БЕРЛИН, 15 Маја. — Цар Вилхелм је држао смотру пукова што носе име рускијех Величанстава у присуству руског посланства. Изговорно је бесједу ускликом: да живе Величанства руска. На обједу, у присуству руског посланства, Цар је подигао најтоплију здравницу.

БЕЧ, 15 Маја. — У руској цркви на богослужењу присуствовали су Лихтенштајн, Голуховски и Бадени. Из Букарешта и Софије јављају да су се држала богослужења.

МОСКВА, 16 маја. — Величанства примала су данас у Кремљу чланове св. Синода, високо свештенство, државни савјет, министре, преставништво паметства, који су подијели хљеб и со и свете иконе. У вечер велико освјетљење.

ПАРИЗ, 16 маја. — Вановски и Боадер саопштили су Цару, да је ратни министар Бишо, поводом крунисања, дао војсци одпуст. Цар трпун мишљу, како војска француска заједнички са рускијем народом слави његово крунисање сматрао се обвезанијем, да Билоту топло захвали, и да управи свој војсци француској своје жеље љубави и захвалности.

ПАРИЗ, 17 маја. — Цар је управио Фор телеграфом топу захвалност на честитци.

ДОПИСИ.

Оцињ, 5 маја 1896. — (Мајеки излет.) — Ријетко вам се ко јавља, скрај овог српског мора, а то није право, јер би човек вада имао да приближи по што год, што би без сумње заинтересовало поштоване читаоце нашег дијеленог листа. Ја ћу се овдје зауставити на један факт, који по свом значењу може послужити другима за примјер; на основу оног што је примјером показао, највећи учитељ цијелог човјечанства, кад је рекао: „Пустите малене к мени, јер таквих је царство Божије.“

Његово Високопреосвећенство г. Митрополит Хаџи Сава Косановић изволио је припреми свечани објед, за излет мајеки свим ученицима ове школе.

За тај излет одређен је значајни дан по црногорској историји — Вознесење Господа нашега — (Спасов дан). Послије св. литургије сви ученици — це са својим наставницима, пошлаци су у лијепом реду пјевајући родољубиве пјесме, на одређено мјесто Пињеш. Мјесто је изабрано и по ачајају и по љепоти; јер на том мјесту један дио наше војске изгинуо је на турску војску при заузећу Оциња.

По природи је мјесто врло лијепо, на висини са широким погледом; — на зеленој цвјетној ливади у дебелом маслиновом глуму.

На одређено мјесто стигли смо у 10½ сати, а равно на 11 стигао је Високопреосвећени Митрополит, госп. Сердар Сава Пламенић и многи други отмијени гости, познати од Високопреосвећеног да се уве лича овај радосни ђачки излет.

Послије кратког одмора ученици су поређани у хладовини на зеленој трави у три реда, лицем окренути једни другим, на онда су момци допијели јагњаче печено, лијепи сир, пшенични хљеб, вино помијешано с водом и слатко, по чим се примијело, г. Митрополит и г. Сердар Сава, наредили су свијема нама да одступимо, а они су поставили језа међу ученицима, служећи их, зачуђавајући и са сваким по неколико умљатих ријечи говорећи, питајући их у исто вријеме и душевном храмом.

Пошто је све постављено међу ученицима на обилатој трези, момцима је наређено и да даље врше свој посао и да приносе што устреба, а г. Митрополит је благословно јело и пиће — пак заузео своје мјесто у чело трпезе, а до њега остали гости.

За вријеме објела г. Митрополит подигао је прву здравицу за сретни пут и здравље Господарево и за здравље руског Цара; за тим један од учитеља за здравље Митрополита Саве, набрајајући његове витешке подвиге за пањенички мили му народ; затим је г. Сердар Сава подигао врло лијепу здравицу браћи Херцеговцима, а г. Лука Ђуровић изнио је значај Спасовог дана у врло јегровитим и дирљивим потезима, набрајајући витешка дјела

великих мужева неумрлих Ђаза Данила и Великог Војводе Мирка, и за срећу и дуг живот Престолонаследника Данила. Затим је свештеник г. Јован Вујановић напосио за здравље два српска митрополита црногорског и старо-србијанског; а после тога г. Митрополит устао је и подигао лијепу здравицу са највишим одушевљењем учитељству црногорском.

Послије сваке здравнице, орило се бурно клицање: „Живио!“ и „Живјели!“ а ђаци су редовно отијевали по једну патриотску пјесму. — Послије тога сви ученици окупили су се у кругу око Високопреосвећеног, водећи једног другог међу собом, који чим се приближио узео је пуну чашу у малој руци и од свих другова захвалио свом добротвору. — Г. Митрополит са радошћу је примио захвалу из уста неинне дјете и устао међу њима милујући их и прегледајући, ђе је изволио рећи учитељима, да се обрате к њему да набави све што је нужно за ручне радове за све сиромашне ђаке.

Иза тога сједовало је народно коло, пјевајући „Нова Кола“ Господарева и друге патриотске пјесме све до четири сата послје подне, а тад кренули смо у дугачком реду, сви окићени мајским цвијећем и сапшл пред Господарев Дворец „Ратиславу“ ђе смо отијевали народну црногорску химну — поздрављајући са метицама из леворера, а одатле у љетни-ковшу царско руског министра г. Аргиропула, ђе смо отијевали „Боже царја храни“ и почашли кафом и лијепим бајтениским цвијећем; отолен смо испратили Високопреосвећеног до у његов стан, пак, свак кући весело.

Угледајте се браћо!

„На млађима свијет остаје.“

Хиљадиле се овакви добротвори!

Један од присутних.

Бери, (Љешанска нахија) 9 маја. — Овдје се на данашњи дан, као на пренос момти св. Николе држи редовно сваке године народно-црквено светковина, на коју ове године није дошао народ у знатно великом броју, као прошлих, јер је сво узастопице Никољдне — Троицидан, кад се држи велика троичинска светковина у Острогу, на којој одавде и из свију околиних мјеста иде већи број поклоника.

Тачно у 9 ура у јутро славној звона огласио је божанствену службу, коју су одслужили врједни свештеници г. г. Ристо Поповић и Крсто Поповић. На служби је држао и многогосетије за здравље, срећу и дуг живот нашег срећновладајућег Господара Ђаза Николе I. и Владичког Дома. На свршетку службе г. свештеник Крсто Поповић држао је врло лијепи говор о значају народно-црквених слава, дајући народу најбоља упуства на чување религије и морала.

Послије св. богослужења по уобичајеном реду отпочео су народна весеља: разне игре и пјесме уз пратњу и цигу

ближе; није противурјечије ова моја жеља и моје одбијање досаднијех и мало братскијех покуда, којима наеру на Далмацију неки Хрвати, који имају и сувише што да раде, да покажу Јевропи, како се ападу сами уредити, како се знаду с Угарском погодити; с Угарском, која у осталом има тежких грјехова да испашта према словенскијем народима, и која ће остати за вада, у прикос сила своје воље и своје моћи, немоћна, ако устежи, као до сада, несвесној централизацији владавине; ако не признаде, да су свега, мање више незагнуге, једне конфедерације, дружије од осталијех до сада покушанијех, неуклонива нужа, коју јој налаже природа мјеста и времена.“

2. У једном писму на Крфа, 4 дец. 1849, једном пинаљолу пише: „Ја сам се вада апао Томазео; а тако и моја претца. Можда је поријекло имена Томанић; али га ја нијесам промијенио да изгледа италијанац, ма да је моја баба била италијанске крви, која је имала удјела не малога у васпитавању душо моје. За Далматинце и за Словене ја сам рекао и учинио, колико сам у мојој малености могао. Њемачки писац не спомиње моје списе о томо предмету; нити „Искрице“ у прве забрањене аустријском цензуром, написане српски, преведене на чешки и пољски; дијелом на француски и њемачки.“

3. У албуму једне рускиње, марта 1850 записао је: „Права је Русија сасвијем друга него ли што изгледа свијету и себи истој. Нужа ствари нагони је и сада да служи цивилизацији; да освети и ослободи Грчку, да облакна аустријски јарам Словенима, да стане на пут тихијо невазгодној отимачини инглеској.... Словенска крв бије и у мом срцу; и жудим славе Словена, а погрјешке им жалим. Гаје су несрећни, ту је моја отаџбина; Бог потлаченијех јесте мој Бог.“

4. Једном професору у Далмацији пише у јуну 1851: „Примио сам ва-

хитрог деворвера. У кола су се понајвише цјевале пјесме из „Нових кола“ од Ни-ко-ле I. Примјетно сам, да је народ најбољим одушевљењем примио и цјевао ове најновије пјесме свога оћељујућег Господара, који је и са ове стране знао дати своје драгоме народу најбољи напатак душевне хране: одушевљавајући га пјесмом и игром у спомену својих витешких предака, односно јуначке борбе њихове.

Од странаца у 7½ ура у јутро стигли су г. г. Ђорђина уд. Ђуровић учитељца подгоричка и г. Зарија Радичевић, уч. са ученицима и ученицима својим. За тим наше врле и младе снаге, лијепи наша на-да и удање, наши млади официри и учитељи подовицрке школе, на челу свог врлог команданта г. ком. Јанка Вукотића; а са овима и подком. подгор. батал. г. Т. Радичевић. А од грађанских старјешина пресејед. Окр. суда Зетеке нахије (Подгорича) г. Мил. Ђаковић свршени и одлични петроградски правник и г. Ст. Радичевић. Ови наши млади и одлични гости учествујући у народним играма до највишег степена одушевљавали су народ, и давали му наду, руководећи се чисто народним обичајима, да не знати цијенити, обдржавати и поштовати и друге народно-црногорске обичаје, клонили се сваке туђинштине, која се увлачила под образном „просвјетљенија“, јер туђи обичаји на наша дрјевад би слаћим плодом уродили.

На подне је био заједнички ручак у част отмијенијех гости, гдје се напијало у здравље нашег витешког Господара, у част гостију, а ови у част општинке, које обдржавају цркву и ову светковину. — Ученици и ученици су чапшени шруном.

У јесеп прошле године овај је св. храм посјетио са Крушевца Његово Височанство Господар, и дао присутнима најљепши израз о допадању положаја, о природном украсу и љепоти овог чаробног мјеста. Зајмирио је само на оно, што се овим путем неколика пут препоручивало, и што је (Господар) истом приликом најбољим унутетвима препоручио, на име: да се већа пањба обрати на чување, његовање и подизање дрјевади, која су се до сад остављала на милост и немилост времена, те су скоро дошла на руб пропадања. Надаћи се да ће туторство наустити допадању немарност у погледу дрвади, те тим да ће и избјећи сваку опомену са вишег мјеста.

На овом је мјесту прошле године говорено о подизању једне скромне кућице, у којој би отмијенији гости надали повозан одмор. На како ово мјесто посјеђавају тако висока лица, неће бити изазвано, ако и овом приликом буде препоручено (пошто се о том до данас није ништа предузимало) старјешинама Љешанским и Љешко-пољским са свештенством и туторством берске цркве, да се што прије заузму око подизања једне скромне кућице, и једне воде, која би у клак била озадана, будући је овдје бунарска, жива вода слаба и нездрава, — и тим би тек начином уз љено-

ше књије; и захваљујем колико што ме се сјећате, толико што дајете Далматинцима добар примјер, да његују словенску књижевност, и да споје двијеа азбукама два дијела малог народа невољно раздијељена. Пишем и да се радујем ономе што сте ви урадили, и да ви речем, али не у облику свјетла, моју скромну жељу. Добра је мисо, сакупљати ријечи потребитије животу; али између ових требало је можда једнијем знаком разликовати чисто италијанске; разликовати оне, што нијеју, у устима народа, који бље говори, него сковане писцима по својој вољи, не имајући или незнајући сходни израз, што народ употребљава. Мени се чини, да је то ковање ријечи свакога писца по свом начину велика не прилика, и да умножава неизвјестности и нометњу у мислима и у језику. Ја држим, да би се многојем предметима непознатијем народу сеоноче и абстрактнијем мислима нашло израза, тражећи помирно по свуда. Оне, што их нема у једном словенском дијалекту, мјесто да се коју по својој глави, требало би их немати другијем дијалектима образованијема. Али се ту захтјевају дуга проучавања, руковођена смишљеном и благом љубави. — Стихови, што сте изабрали, сви су стихотворца од заната, слаби према пјесницима, што служе на славу другијех језика: а ми имамо у пјесмама, што је Вук скупио, благо појезије, на ком завиди сваки народ стари и модерни; из којихјех могло се изабрати или цијеле, или одломци из јуначкијех и домаћијех пјесмама, изостављајући љубавне, што их младићи не могу у души чути, и кад би их могли читати без опасности. Ту је нама (а могло би бити и народима образованијема) примјер појма, језика и слога: отолен се прота може научити умјерености, лакоћи, свази — врлинама непознатијем словенскијем писцима свијех крајева, који су већином пун ријечи, млати, као ученици из гимназије. — Али пошто сте ви ударили тијем правцем, молам да упутите и друге; и предложите чисто књижево друштво (да се избјегну сумње и клевете политичкијех сврга), дру-

ту свију природних дражи дази бољи карактер и тврђи темељ оној тако дијавој народно-црквеној светковини.

М—р.

Ђелија Пиперсна, 12 маја 1896. — Овај скромни, али при том одвећ делатни манастир посвећен је Рождеству Богородичином, (8 сеп.) Тога дана, као и о Троицидне, скупила се околни народ, да се помоди Богу и св. Стефану, и да се провесели на тој правој народној скупинтини:

„На коју се прени момка купе,
Спокојности своје да кушају,
Сваз мисли и брзину пога.“

„Да саушају Бојку летурђију
И да годе коло око цркве;
Да витештво преа набринују —

То гвоздени срца у момцима.“ —

(Гор. Виј.)

Тако и све године скупише се Пиперн и околни Ђрђани, већином Мартинићи. Истина, не бјеше много народа (јер је вријеме смело), али то што бјеше — бјеше баш прави цвијет. Таше рећи, да је то једна породица, да је то све једна мајка родила; не знам ко је од кога љепши. — Диван је народ пиперски! Гостољубив, чазбен, бистар, жив, окретан, чист и деликатан!

Диван је и „манастир Ђелија“, а на дивном је и положају: изнесен на окомку једне високе стјепне, одакле се отима недогледни недоглед преко Влата и Румије, преко Гарча и Прокетија и преко Скадра на Бојану. Ријетки су манастири оваквог изнесеног положаја! — Одма ниже њега извире диван извор, који топи дивне делнице; тамо опет десно, лијево и свуд, куд се само окренеш гугета шума. Све дивно, све деликатно, све чаробно, као ти Богом саађано! Али... Бог је све то створио и тако дивно уредио, да човек — његов најсавршенији, најразумнији и Њему најсличнији створ плод од тога ужива, да њим управља, а Творца свога прославља... Најљепши башча, најљепши рај овога свијета без човјечијег уређења и надгледања било би само гола пустиња; а разумијо се и тај рај у брзо би се претворио у грубо тркалште у противном случају, т. ј. кад не би њим умно човјек управљати.

Овај манастир имаде и доста дивних добара и прихода, јер су Пипери и у томе дарекљиви. И свијем тијем управља и руководи, а сувише и парохију обдржаје, један одвећ стари, још старијег кова — један сам кадуђер, којег су још издала и тијело и чула и... и који већ није кадар толико торета издржати на задовољство здравља, не мање на задовољштину потпуног успјеха. Најближе вријеме захтјева ослободити га од толиког посла, и пр. од неког... а само мјесто још боље добра, уредна, вјешита администратора! Вјешт, умљат, промућуран, побожан и мирољубив управитељ овог мјеста утро-

штво да нема ништа од академија, у ком се не би држала читана амбициозна и досадна; него да се посвети сакупљању из све Далмације, и по могућности из Босне и Херцеговине опнијех израза и облика, што још нијеју забилежени у ниједном рјечнику. Облици (начини) још су важнији него ријечи, јер је у њима како плодност мисли, тако и језика. Саме Вукоче пјесме пружио би велико богатство, биљежи фразе и придјеве уз именце, и употребљавање честница, од чега толико зависи тачност слога и идеална љепота. У рјечнику, што бих ја жељео, требало би разликовати претеже начине народне од опнијех писца, који су често као мртвога језика: и прије него ли код овихјех писца, било би у живијој употреби материјала, да се састави рјечник сличан ономе, што је издала Crusca, или боље Форћелини, ком бих жељео да сличи Далматински Рјечник и у богатству говора и у реду. Особито Вам препоручујем да будете у договору са православнијема, и да у свему буду равни, да не би овај камен, што има бити темељак, постао каменом расипе.“

5. Једном Хрвату пише из Крфа 4 јула, 1851: „Ја ћу писати о словенскојем стварима италијански: и боли ме што не могу илдрики; али немам с ким говорити, да сачувам употребу језика, а не могу сам читати, скоро слијеп. Можда је боље овако: нека други разумију. Ја немам страсти ни за ни против; и провиђење је што сам се васпитао у Италији, да будем, ма да недостојан, почетник жуђенога братимљења. Словени не схваћају Италијане: а ови, горди прастаријем успоменама, дудо презиру прве. Али презрени народи држе кључе будућности. Треба се споразумјети из нуже и за корист, ко не зна из племенитости и љубави.“

(Наставиће се.)

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА.“

У СПОМЕН НИКОЛИ ТОМАЗЕУ.

Пишеник је одињао читав ред знаменитијех трудбеника на пољу науке, којима се поносио мимо осталијех градова далматинскијех. У томе реду знаменитијех Пишеничана, највиша је слава Пишеника Никола Томазео, коме ће до који дан саграђани му свечано открити споменик у родном му мјесту.

Никола Томазео својијем радом стекао је мјесто у Пантеону италијанскијех бесмртника; али је његово срце било и за бољу будућност српскога народа, тако да је у зрелијем годинама српски учио, и научио, те нам је знао написати оне дивне „Искрице“, које су нам, жали Боже, мало познате, али које ће, надамо се, брао по Српству распрострајети „Српска Књижевна Задруга.“ Колико је он цијенио то знање српскога језика, најбоље се огледа у љубави, којом је прославио свог учитеља, једног скромног свог саграђанина Србина Шиша Поповића.

Томазео је оставио у својијем италијанскијем списима лијепијех, драгоцјенијех ствари о српском народу, које нам не би биле излпшне у једној српској књизи, и које би требало овом приликом бар из благодарности приказати у ком нашем књижевном листу; а ми, у овом подлијетку ограничењемо се на представљање његова Il Secondo Esilio, у ком говори о италијанскијем и јевропскијем стварима од г. 1849 овамо, и покушати што о напијем стварима пише, тек да се споменемо овог великог Пишеничанина.

1. У свом предговору вели.... „нити је противурјечије жеља, коју сам изразио, да народи словенског поријекла признаду сваки своју нарав и своју судбину, на да признаду један другог и братски се при-

стручно би његов талент. Колико важи, колико значи једна само умилата, побожна ријеч манастирског духовника оној јадној, болесној, тјелесно и духовно изнуреној, хришћанској души, која стење под теретом свакојаким јада и невоља и која је дошла с потпуном вјером, да се помоли Богу и св. угоднику — то се не може оцијенити! — А кућу ли је баца, у какво огорчење у каквој се утјехи враћа недочекана, не понуђена, не утјешена, не саветована, но чак на двор изагната под не-ведрим небом, или окарана, грком ријечи дочекана, извикана и т. д. На шта ће бити с том хришћанском душом? Разумије се руши и онај мали храм покорности срца свога! Сем тога, често бива, да дође стран човјек из љубопитљивости, да посети оваква мјеста и у просте дане, или на вече саме свечаности дођу главари и други поштовани људи, па зар тако да се према њима грубо и неотесано поступа забрањивши им и сами конак на голим птицама, пичим не запремјеним, манастирским кућа! — Заста, то је преко преко!... Сигурно, пијесе преноси св. отац Стефан, игумен Алексјеј Дунић и други подигли оне ћелије и друге просторије, да потоњи калуђери само сијено у њима гурају!

Према томе требало би више пажње од таквих управитеља појединих манастира, јер то има много значаја и јаког улива на поклонице.

Намјерник.

Књижевност, умјетност и просвјета.

(Човјек као господар природе.) Под тим насловом доноси извапено лијепо уређивани чешки природљачки лист „Živa“, занимљиво испоређење душевног рада старог вијека и новог доба, у коме се врло лијепо изнесе успјех строго научног модерног рада а у исто вријеме и важност и неопходност историје развјетка техничке способности човјека.

Прије свега износи се, како су Холанђани отели пустошном мору тисуће хектара орнога земљишта. Модерна техника стала је на пут продавању бјесних валова морских. На исти је начин регулисана и ријека Нил, како се не би произвољно разливала на огромну штету своје околине. Један пуст и сиромашни сахарски предео са варошицом Тугуртом прилијењен је у мали рај. Француски инжињери прокопали су горњу врсту, која није воду пропуштали и добили су воду, у дубини од 70—75 метара, која изија на површину у силним млазевима, који су на појединим мјестима у стању дати до шест хиљада литара воде за један минут. И тако у мјесту, гдје није било бјеге до камена и пјешчане пустиње, живе данас тисуће становника, који се баве о гајењу и његовању урме!

Француски народни привредник зборане арабском појавици: „Трудите се, трава ће постати извор благостања асјевне Африке!“ По, конзервативни домородац се смијаше томе. Данас пак, након четрдесет година, извози се масла и сира алжирског за 120 милиона динара годишње! На тај исти начин уздигао се Тунис, Алжир, Северна Америка, Аустралија и руски Туркестан. Човјек се користео падањем Нијагара, као и правцем вјетра; припитомио дивље животиње и пса, засијао је жито, засадио кромпир и лозу, кавову и чајову биљку, ишчистио и осушио мочаре и т. д.

Али савремени људи, корак по корак, иду даље. Упознавши се са природним законима, одредили су и путеве, како да се природом што боље користе.

Стари Соломон такођер је зборио о ливанским кедровима, птицама и звијерима, дрвима и рибама; те поетске ријечи његове начиниле су од краља природљача и вијерска учења већ су оцртавала Соломонову владу над природом.

Како би била величанствена слика, коју би донијели хемијски и технолошки стручњаци почевши од оне тачке, гдје је прва отиска у пластичној иловачи био замјетак модерне ере? Напредак Кинеза у овоме правцу и сада служи за примјер.

Врло је карактеристично, да су стари историци и философи ници имали великог појимања у оцијени тохничких знакова једног народа, о коме су водили јавну ријеч. И одиста, нема сумње да би васпитавајући напомадане било од велике користи, када би се могла упознати с тим дијелом културе старог доба, као и развјетком новог времена. Одиста, већ би било од потребе, да се другим погледима посматрају многе борбе и меѓдани, који ни приближно не имађаху онога значаја, који им се приписује.

Даље доказује аутор да и сама хемија, као модерна наука, не може се никако сматрати за неопотребитну; њезине теорије могу бити оборене, али никакво не каквим дијалектичким мудричењем, него новим експериментима. Ту неће потрћи једна теорија другу, већ се једна прелива у другу, шири и новија обуздавају стару, природно ужу.

Старији човјек хтио је бити господар природне мистичком, демономском силом, која

је лажала у претену, помоћу кога изазива духове; данас пак знамо да нијагарски водопад баца у дубину 265.000 кубних стопа воде и наша душевна моћ има цио прорачун готов, одређен, тачан. Човјек је, дакле, господар природе, коју с дана у дан, све више себи потчињава. Одлучујући прекрети у судбинама народа долазе сада другачије: из лабораторије испитивача и с писаног стола разних мислилаца.

„Сри. Нов.“

(Позив на претплату.) Део сам у штампу свој роман: „НАЗАРЕНИ.“ Мјесто сваког даљег разјашњења износим наслове главних одјељака: Парница око јерусалимске иконе. — Изникло је што је посијано. — Велики поет. — Назаренски „владика.“ — Назаренство у затвору. — Како се граби дјевојка. — Два суђења. — „Анђели“ и роб. — Први дан међу назаренима. у „скупштини.“ — Успалењени и успалењенице. — Навицана војска. — Српски пош и „назаренски владика“ у борби око њиховог оца. — „Друштво добрих људи.“ — Намигнућа тумачи св. писмо. — Развјавља се.

Књига ће бити за 6 шест неђеља готова и изијеће 12—14 штампаних табак. Цијена је за претплатнике 80 пош. или два динара (дуванска цијена биће 1 фор. или 2 динара и 50 пара.)

Молим своје млађе пријатеље да ме помогну у скупљању претплата. Имена претплатника, која ми стигну на вријеме, штампаћу на крају књиге.

Како ћу бити на путу, молим да се претплата и поруџбине шаљу Штампарији др. Св. Милетића, Нови Сад.

У Новом Саду, 18 априла 1896.

Јаша Томић.

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

(Лоза и перноспора.) Чудо је то! мало који број „Гл. Црн.“ који не говори о перноспори; било је уопште како би се могло покрити против томе лозу народном. Што је све то помогло?! Неудум се, што мало ко слуша те савјете, многи и невјерује.

Мислим дакле у кратко а помоћу цитирања, казат каква је корист од уреднога а у вријеме шкронљења. Прошле године сам провео мој распуст у Мелуку близу Бордо, у најбогатијем крају богате Француске. Мали је то комад земље у коме је лоза једина култура; кад би једна године убио град, а ништа неостало ое пропале, би умирали ти храбри Французи. Али, чудо, они се небоје! Њихове лозе не трпе само од перноспоре, али и од филосере и од двадест других болести, а они умију свему томе стати на пут. И сиромас се томе непуштају; он не може разликоват виноград Рочилдов од винограда највишег сиромаша; они посљедњи говори: ако немам пара колико он, оно имам снаге а интелигенције.

Перноспора је била велика у Француској год. 1895, али род бјеме прекрсан, гогила као најроднија.

Био сам у кидеа, али нијесам могао остати више; зато сам писао, да ми кажу колико је било вина на једном имању од 100 хектара (1 хектар = 3 рала.) Ње сам остао највише времена. Нишу ми између осталога: „задовољан сам од ове године, па кад би била будућа и нередна, имао сам 1800 бачвица борделеских.“

Ево дакле ствар од суња јаснија.

Бачвица борделеска прима 223 литара. Дакле 1800х223 420460 литара. Најне барело прима 75 литара. Ако подијелимо 420460 на 75 добићемо 5605, 6 барела.

Ако подијелимо 5605,40 барела на 100 хектара добијамо 46 барела на хектар, или 18½ барела на рало винограда.

Кад бисмо свако барело продали само по 10 фор. било би дакле 180 евроина, нека од њих потрошимо 80 за рад а друге потребе, остаје нам 100 фор. чистог прихода. У Француској су издавања вина, прво против филосере што зада рад страшни а тежи; друго сумноравањем против „oidium“; треће шкронљење против перноспоре, обично три пута а кад је перноспора тежа, пет пута до седам пута се шкрони.

Поврх свега тога Француз не иде на банштину без кола, мора дакле бити виши приход по расходу.

Апарат (штрацка) највише употребљавана у Мелуку је „Гретиљак“ (pulvérisateur Crotillac) који је најпростији а за нашег сељака — мислим — био би и најбољи.

Лањске године се је шкронило 5 до 7 пута.

Најљепши лијек против перноспоре је чорба борделеска (bouillie bordelaise) пошто сам је видео приправљат на све могуће начине, препоручујем највишег сељацима, ови, који сам наша, да даје најбољи резултат.

Прва чорба борделеска се састоји: из 100 литара воде, 2 кила коњског камења, а 1½ до 2 кила влак угуљенога, а приправља се ово како: стонли се 5 литара воде а у топлој води се растопи љепшо

коњски камен (модра галица Сно. 50%) у друге пет литара обично се измијеша злак, — а измукти раздробн, докле дође на подобу млијека, последије се проциједи а све то измијеша са 90 литара воде. Дакле то је права и најљеша чорба борделеска.

Тешко је рећи колико треба коњског камења али чорбе приправљене на мотику, рало а т. д., то зависи од лоза јесу ли ријетко али често усађене, јесу ли силне али слабе, а тако исто и у које се вријеме провађа шкронљење. На чести виноград стави се више на ређи мање; на силне више на слабе мање; шкронљење у јуну је богатије но ово у почетку маја. Правило је и то се стави више није грђе, али онет не ваља шкронити земљу али горњу глатку страну лишића, на коју зародак (conidie) пада.

Што се тиче времена вриједи ово правило: „Шкронити што је прије могуће прије но се перноспора објави, само оно шкронљење вриједи, које је извршено прије но се перноспора укаже.“

Прво шкронљење дакле најдаље до 10 маја.

Друго шкронљење по цијетању — како ми велимо „по огрувању.“

Треће шкронљење у шарање грођа. Кад би била перноспора бујна шкрони се 5 пута. Послије кипе шкронљене се понавља. Коњски камен мора бити хемијски чист: шкронити прије него се објави, нечекај пошто

АД.

(Важност повратарства баштованства.)

Мало има људи који јасно знају колико живот и адрљавље њихово имају разноврсним повртарским производима да захвале за своје напредовање или богатство. Ако промислимо свакидашњу храну у свих редова и врста нашег народа, увијерићемо се да нигдје не можемо наћи храну без поврћа; како богат тако и сиромас, како сељак тако и грађанин — сви подједнако га потребују. Је ли могуће према томе равнодушно или чак и с подмјехом о повратарству говорити, као да се „сеоске бабе“ само њиме баве.

Претпоставимо, да се бабе у том послу боље разумију него људи, који гледају немарљиво на повртарство, онет отуда не треба закључити да ни је занимање повртарством потребно и ученим људима.

Ми вјерујемо, да што год буде изнесено јасније пред очи наше интелигенције колику важност има повртарство у народној привреди и животу, то ће сваки мањи или већи банштник постарати се повртарском културом да извуче већу корист из банштине.

Приход од повртарства може бити веома велики.

Осврнимо се на оне људе, који долазе у Србију ради печалбе и који се зову баштовани. Они закупљују најбоље банштине око наших градова и градића, плаћају велике кирије и никад не завршују свој годишњи рад губитком или штетом.

Наше сељаци већином купују поврће: паприку, купус и лукове за зимовник. Ако по купе, обично га и немају за зимовник.

Појава ове врсте, на жалост, није само у нас Срба него и у наше браће Руса. Праве изазетак Бугари.

Да се наши сељаци баштованством почну занимати треба да поседује за углед наши школовани људи, који живе у њиховој средини, а то су учитељи и свештеници. Уза сваку школу и уза сваку цркву и парохијску кулу треба подизати врт (баншту) с поврћем, воћњаком и ичелаником. Сељаци су склони радити сваки посао онако како су радили њихови оцеви и дједови али и боље само кад — виде.

Учитељи и свештеници свагда ће умјети и знати да се нађу на невољи, ако им поврће не успева. Наћи ће боље сјеме, нађу брићу земљу, дубље ће преконати, леје ће дићи или сизити, — биће у стању наћи средства противу свакога неуспјеха или штете.

(„Прослава дрвета.“) — У енглеском листу „The Daily News“ од 26-ог пр. мјес. читали смо, да ће 2-ог м. а. ако вријеме буде лијепо, млади Краљ шпански, у друштву са Њ. Величанством Краљем мајком, дворским особом, многим шпанским великодостојницима и другим одличним личностима кренути на мјесто звано Хорталеца, које је удаљено на дијеље миље на источној страни од Мадрида и тамо посадити младо борово дрво. Пошто Њ. Величанство поседи своје дрво, од 2000 дјеча — њака — изабраних из мадридских школа, свако ће дијете посадити своје дрво и то редом, као што је већ прописано за простор земљишта, који је одређен да се пошуми. Посље тога дјеча ће доручковати, а трошкове ће подијелити мадридска општина. Тако исто трошкове за трамвај, омнибус и друге удобности дјечије од Мадрида до мјеста понумљивања и натраг, општина ће платити. Да би се ова „прослава дрвета“ одржала у успомени скловине су нарочите медале за тај празник на којима је урезан овај натпис: „Прва прослава дрвета, установљена је за владе Алфонса XIII-ог 1896. г. „Мали Краљ је

примио своју медаљу. Таква прослава државе се сваке године, док се ова околина Мадрида не пошуми. Дјеча која су такође посадили дрва, посјеђиваће са својим учитељима од времена на вријеме своје радоне, те да могу видјети свој напредак и да се тако побуде на рад око пошумљивања и онда, кад оду својим кућама. Свако дијете такође добиће медаљу.“ —

(Како да сачувамо кукуруз од суше.)

Од како смо упорнастили наше шуме, те нам у мјесто не заосташе само голети, од тада све више почињемо патити од једног опасног непријатеља — суше. И у будуће у колико год више будемо упорнастили шуме, у толико ћемо више патити од суше; јер шуме привлаче и распоређују ваздушну влагу — кишу.

Од свију усеја понајвише пати и страда од суше кукуруз. Оно бива због тога, што су највеће и најјаче суше у добу „осијецања“ кукуруза, а то је од Петрова-дне до Илина-дне. Због јако суше, која влада у то доба, кукуруз закрђава, не може да осијече и посље од њега имамо мали или никакви бернџет.

На како по свима знацима изгледа, да ће нас овај немио гост љотос у већој мјери посетити, то обраћамо пажњу пољопривредницима, да се сљедећим начином од суше бране:

1. Кукуруз, треба, што је могуће раније, с прољећа посијати тако: да чим смо сигурни од мрза, одмах треба предузети сејидбу. Искуство нам казује, да кукуруз, који се до Ђурђева-дне посије, не страда много од суше. Кад га раније посијемо више има времена да се што боље убокори и развије, т. ј. да своје жиле пусти што дубље у земљу док је ова још влажна и док не наступе велике врућине, па да му ова посље не може ни да нашкоди, пошто он потребну влагу црпи из дубине.

Наше земљодјелци сију кукуруз обично од Ђурђева-дне до младог Св. Николе (9 маја), а на јачим земљама, и ко нема своју запрегу, и доцније. Ма да и они сами виде да се раније посијај кукуруз боље држи на сушн, ипак тешко им се сада навикнути на ранију сејидбу.

2. Од свих житарица, кукуруз захтева највише рада и најбољу његу. Ако се два пута не окупа т. ј. ако се не опраши и не загрне, он не може да напредује, једно што не могу да му се развију оне „мртве жилице“ на чланковима, а друго обземе га травуљина, која се кад унекко врућина подуенари, те тако и кукуруз гори, јер: што је травинаји и корољавији, више пати од суше.

Да би ово избјегли и кукуруз као што треба и на вријеме урадили, треба сваки земљодјелац да се ограничава у сијању. Много већу корист имаћемо — мањо смо труда уложили — ако посијемо мање а међутим добро и на вријеме урадимо — но ако посијемо веће површине па не урадимо као што треба: тада не само да нам се неће рентирати оно имање, но нам се неће чак ни рад платити. Зато онет велимо: при сијању сваки треба да се обазаре на своју радну снагу.

3. Јесење дубоко орање такође је врло важан услов да кукуруз спасемо од суше кад се њива с јесени угари. Мраз ону земљу преко зиме измрви, дотјера је и за рад, и посље дође чиста као да је љубрена. Осим тога, земља се преко зиме напие доста воде и неће продре дубоко у земљу, те на тај начин она посље има влаге преко цијелог љета. Међутим кад се с јесени не угари земља је збивена, а још је и стока угари те вода не може дубоко ни да продре. И на посљетку угаривањем с јесени утамањујемо коров, који се посље преко љета у много мањој мјери појављује. Увјек је лакше с јесени угарити но с прољећа, када и другог рада имамо доста. Дубљим орањем земља се такође боље урађује и посијај кукуруз брже и боље напредује, те ухвати јак коријен док наступе врућине.

4. Једна од главних погодаба је и љубрење. Поред тога, што љубре снажи земљу те и усеј бујије расте, оно има још и то добро својство, што задржава влагу у земљи. Ради тога боље кад се љубри свјежим него зрелим љубретом.

Примјера ради: с једну моју њиву, која има простора 1 хек. предпротисе (1894) године, неучем 30 кола љубрета исто љубре одма с прољећа и заорем т. ј. угарим, баш око Ђурђева-дне понова је поорем и посијем кукуруз. Онаква кукуруза што је било у тој њиви, то је било за причу, и ако је свима мојим сусједима изгорио сав кукуруз од суше, а ја сам набрао 8 кола окомунанг клипа.

5. И папшлетку, треба обратити пажњу и на избор сјемена. Од кукуруза, који се је у нас одомаћено, најбоље је за сјеме узимати жути осдак, јер он има најбујнију вегетацију и најприје зазријева. Треба избјежавати сијање оног бијелог круног кукуруза, који се зове „Моравца“, а нарочито на слабијим земљама, јер он врло споро расте, а осим тога и кочањика му је крушна и сочна те и послије у кошу квари кукуруз.

Ове неколике напомене што учинисмо, врло су важне за усрјех кукуруза. Ко буде овако поступао, тај неће се не бојати да ће му „глад“ куцнути на врата. Међутим сада су наступила таква времена да „како радимо, онако и вадимо.“

(О бостану.) Познато је, да се и од бостана као од једне споредне привредне гране, може имати врло лијепог прихода, само, ако се буде производио по правилима баштованства. Нарочита је добра страна од производње од бостана та, што се од њега одма, чим сазри, долази до новаца, а не чека се као што је то случај код другог производа.

Познато је правило, да, какво је сјеме од свих наших културних биљака, такав ће и плод бити. Јер, у колико је сјеме крупније, здравије и зрелије и у, колико се год буде боље и у повољнијим околностима развијало у толико ће, разумије се, и плод његов бити бољи и обилније.

Лубеница, која се прва замјети, која најближа до опак, обично се најбоље развије, те је отуда таква лубеница и најбоља да се сјеме из ње употребљава за сјање, сјеме се остави за сјање и то оно, које је најкрупније, најздравије, такво је сјеме у средини лубенице; тако се исто сјеме пробира, и у будуће.

Бостан, као што је, познато, најбоље успјева на т. зв. новинама, т. ј. на лединама, крчевинама, која се налазе на одједним, промајним, и ваздан сунцу окренутим мјестима.

Ова земљишта треба с прољећа што раније и боље поорати, па овако ово орање оставити да се устоји до самога сјања бостана. Када, пак, приспје вријеме за сјање бостана, онда се праве оцаи — кунице. — Оцак од оцака, а тако исто и ред од реда треба, да су довољно удаљени: 2-50—2-80 метра, с тога, што бостан пушта вријешу. Кунице (оцаи) праве се за влажно земље високо за 15—20 см. а за суве за 4—5 см.

Са сјањем бостана мора се чекати док не прођу прољећни мразеви и докле се земља довољно не загрије; иначе када се сјање изврши у хладну и влажну земљу онда сјеме може лако и да иструне.

Према овоме, дакле, ако је прољеће рано, онда се бостан може сјати око половине мјесеца априла, а ако је, пак, прољеће позно, онда тек концем априла.

При самоме сјању сјемена, ма да је земљиште цово и јако, опет је добро, да се по један добар прегрш добро згорелог, говејег хубрета метне у оцак, па са ситном, плодном земљом покрије.

Рад и њега састоји се у томе, што га треба један пут оконати и разредити, тако, да у оцаку остану по 3 струка; доцније греба га опраштити.

Када узри, онда се бере; брање се врши или јутром рано по роси, или опет у вече по роси. Дању, за вријеме врућине, не само, да се не смије бостан брати, већ се преко бостана не смије ни пролазити, јер су његове вреке врло осјетљиве, па и најмање, ако се повреде одма се осуше.

Из „Тежака.“

(Трговина.) Ово су цијене на нашњем пазарима:

Подгорица, 11 маја
Водови сума од 120 кила 55 фиор. — Брани овчи и кози сума 3 ф. 50 невч. — Урметин 1 кило 7½ новчића. — Брашно урметиново 1 кило 8 новч. — Пшеница 1 кило 9 новчића. — Овас 1 кило 5 новчића. — Раж 1 кило 5 новчића. — Јечам 1 кило 5 новчића. — Пасуљ 1 кило 12 п. — Кртола 1 кило 3 новч. — Масло 1 кило 70 новч. — Сир 1 кило 25 новч. Восак 1 кило 1 ф. и 30 новч. — Вуне 1 кило 50 новчића. — Дуван у листове 1 кило 40 новчића.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

Цетиње, 17 маја.

(Из Москве.) Његово Величанство Цар Никола II одликовао је Његово Височанство нашег Престолонаследника Кијаз Данила великијем крстом Св. Александра Невског у бриљантима, а Његову Свјетлост Кијажевна Мирка великијем крстом Бијелог Орла.

(Личне вијести.) Приспало је на Цетиње г. маркиз Вјанки де Лаванжа Кастелбланко, нови министар-резидент италијански код Кијажевског Двора, који је у петом својству био овдје прије Конта Санминијателја.

(Духови.) Ове је године било мало поклопка под Острогом, због ружног времена. Из окупиранијех покрајина било је прилично. Овуда су прошла два брата Вилића са својим господарима у својим колима управо из Мостара. — Напротив у Косијереву, гдје је такођер слава о Тројичину диеви, и гдје почињају моћи св. Арсенија, ове године било је много побожног народа, који је већином у суботу стигао. А што је увеличало светковину, то је био долазак Херцеговаца из преко границе, више од дијеста душа. Наши су браћу радосно дочекали и гостили и свуда им прво мјесто уступили, и у цркви и на сони. Тако је братско одушевљење владало, да су се из Косијерева са сузијем очима растављали. Народно је весеље најбољније трајало за све вријеме у најпотпунијем реду. — О светковини у Пинерској Релији доносимо особити допис, на који обраћамо пажњу надлежне власти.

(Музичка вијест.) Чујемо из поуздана извора, да је „Химну“ нашег дичног пјесника г. Јована Сундечића, коју смо објелоданили у прошлом броју нашег листа, врло вјешто компоновала у духу религиозном, једна висока особа у Котору, под псеудонимом Antun Davorović, која се посве радо бави с музиком поред свег претрудног свог занимања; а такођер, да се је петог посла примио у Љубљани и чувени словеначки ујетник Ф. Грбић, управитељ школа општинске „Glasbene Matice.“ Слава им, свијетао им образ пред цијелим Словенством!

РАЗЛИЧИТО.

(† Надвојвода Карло Људевит.) родно се 30 јула 1832 у Шенбруна као трећи син надвојводе Франца Карла и надвојвоткиње Софије. Из рана се показао ванредан дар у надвојводи, а особито је показивао склоности лијепим вјештинама. 1853 довршио је науку, и тада је послат у Галицију, гдје је изучавао административну струку. 1855 именован је за намјесника у Тирољу и Форарлбергу, гдје је постао неомо омиљен. Годину дана касније оженио се војвоткињом Маргаретом, ћерком саског краља Јована и 4 новембра 1856 била је у Дражанима свадба. Овај срећни брак трајао је врло кратко, јер надвојвоткиња умре 16 септ 1858 у Монци (у Италији), а било јој је тек 18 година. 1859 руководио је одбрану Тирола од напада Француза и Италијанаца. Год. 1861 оженио се по други пут, с војвоткињом Маријом Анунцијатом, ћерком Фердинанда II., краља обје Сицилије. 1871 прекинут је и овај брак смрћу надвојвоткињом, а из тог брака има надвојвода четворо дјеце; Франца Фердинанда, Отона Фердинанда, Карла и Маргарету Софију. Трећи пут оженио се надвојвода 1873 год. принцезом Маријом Терезијом од Браганце с којом је имао двоје дјеце: Марију Анунцијату и Јелисавету.

Покојни надвојвода врло је даровито помагао вјештине и умјетност и зато га је бечка академија наука изабрала за почасног члана. У војсци је имао степен коњичког генерала; био је шеф једног аустро-угарског и више иностраних пукова.

Надвојвода је клику болести, која му је прекинула конач живота, донио с истока. Његов најстарији син, надвојвода Франца Фердинанд, бавио се у Мисир, да се опорави од болести. Надвојвода је писао оцу, да му је тешко самом, те тако Карло Људевит отиђе с породицом у Мисир, а одатле сви оду у Јерусалим. Из Јерусалима учинили су излет по Мртвом Мору, који је пут трајао три дана. Надвојвода је том приликом пио воде, од које добије болест у пријевима. Кад се вратио и Беч, побољшавао је, док му немилостива смрт не покоси живот.

(Колера у Египту.) Из Трета јављају 21 т. м.: Многобројни путници, који су стигли из Египта овамо, приповиједају, да је у Александрији настала стравна епидеја завладаше праве колере. Знак за нагло селене имуних странаца дала је смрт барунице Риктхофен, супруге немачког повјереника код египатске власти за државни дуг и сестре немачког генералног консула у Каиру. Баруница је нагло обољела и за неколико сати умрла. Посљедице тог случаја немогу се описати; сав угадни свијет пожурео се, да побјегне из Александрије. Сви бродови појединачно су на јурни, а није се ни питало, камо који плови. Тако су сви пароброди аустријског

Лојда, француског пловитбеног друштва, талијанске Навигационе и руског друштва кренули су из Александрије с троструким бројем путника, а приређују и посебне пловитбе, за које су унапред разграбљена сва мјеста.

Сам Лојдов пароброд „Хабсбург“ стигао је овамо са 347 путника, а за свако се је мјесто платило, колико је ко тражио

Температура је у задње вријеме била у Александрији хладна, но боје се, да ће сада знатно поскочити и да ће се тада колера појачати. Колера се за сада није знатно развијала, али хара особитом жестином, гдје се појављује. Од 40 болестника, који попрично на дан оболе, умире их 35. Већина их већ умире два сата иза обољења. Понајвише страдају становници ниских, усних и нечистих станова.

Дне 19 т. м. обољело је у Александрији 30, умрло 28 особа. Дне 20 т. м. умрло је у Александрији 17, у Каиру 5, у Старом Каиру 35, у војном логору код Тураса 5, на другим мјестима 3 особе.

ТЕЛЕГРАМИ „БЕЧКОГ КОР. БИРА.“

БЕЧ, 16 маја. — Ратни брод „Марија Терезија“ кренуо је из Боке Которске на Крету, да чува аустро-угарске поданике.

КАНЕА, 16 маја. — Приспјела је француска крстарица „Космао.“ Такођер је приспјела италијанска оклопнаца; а италијанска чека се. Положај је мирнији у Канеји, али у унутрашњости још траје немир.

НАПУЉ, 16 маја. — Царевљ отпутао је у Александрију.

РИМ, 17 маја. — Камара је одлучила у корист истраге против Баратијера.

АТИНА, 17 маја. — Влада грчка управила је ноту велесилама, којом одбија од себе одговорност, што Порти није пошло за руком да успостави мир на Крети.

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Приликом смрти и погребна нашега нигда незаборављеног оца, односно мужа, свекра и ђеда

САВА М. МАТИНОВИЋА

који се је у уторник, у Подгорици, 7 маја, у 90 години у вјечност преселио, а 8 маја уз присуство многбројног народа из Подгорице и околине сахрањен, овим путем изјављујемо најсрдачнију благодарност на усрдном саучешћу: господину дру Митру Радловићу, који се је синовски заузимао и својим знањем три године потпомагао, да нашем драгом старом оцу живот продужи, часном свештенству, г. градоначалнику, г. г. официрима, чиновницима, пјевачком друштву „Бранко“, подгоричком грађанству од све три вјероисповједи, браћи Мартиновићима који дођоше с Цетиња да нашег оца оплачу, Ускоковићима, Ђенко-пољцима и Стругарима, једном ријечи свима, који нашег оца оплакали, и до вјечне куће испратили; и свима другим, који у нашој големој жалости изјавише своје саучешће телеграфично, писмено или усмено, те тиме у неколико нашу жалост ублажише.

Цетиње, 15 маја 1896.

О ж а л о њ е н и:

синови: Стево, Јово, Мило и Симо;
супруга: Стане;
снахе: Анастасија и Љубица;
уначад: Петар, Марко и Јелена;
шћери: Јоке, Кристиња и Босиљка.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАСИ.

„ПЈЕСНИК И ВЛА“, тај дивни пјеснички умотвор Кијаз-Пјесника и Господара Црногорског Николе I, који је Кирилицом и латиницом штампан, може се добити још, и то:

Фино издање латиницом ком. по 70 н.
„ Кирилицом „ „ „ 70 н.
Простије „ „ „ 50 н.

Препродавци и Књижари до-бијају процента 20%, и не плаћају никакве поштарине.

Обратити се с поруком на Управу Цетињске Општине на Цетињу (Cetinje, Montenegro).

ЗАХВАЛА.

Његова Преузвишеност, Царско-Руски министар-резидент при Двору Њ. В. Господара, господи К. М. Аргиропуло извољно је, преко ове Општине Управе дати фиор. 100, да се подијеле међу сиромасима вароши Цетиња на дав крунисања Његовог Императорског Величанства Цара Николе II.

Племенитом и високом дароваоцу најсрдачније захваљује

Број 477.

Цетиње, 17 маја 1896.

ОПШТИНСКА УПРАВА.

ОБЈАВА.

Ликитација руја Ријечке нахије и неког дијела Црмичке нахије (т. ј. општине триовске) што припада магацину Ријечком и Селанском, биће на 30 јунија ове 1896 године а свириће се на 1 јулија на 4 сата после подпе, изузимајући општину Дубовску и неки дио општине Мужовицке, који нијесу у сагласију продавати руј са ријечком нахијом. Зато се чини на знање свакоме ономе ко би желио узети речени руј да се пријави управи вароши Ријечке најдаље до 30 јунија јер ће се речени руј на 1 јула у 4 сата после подпе дати ономе ко би највише цијену понудио, а онај ко узме речени руј треба да да кауције наполеона 150 било у новцу или у непокретном имању, а пети купац да да за трошак око продавања руја општинарима Ријечке нахије а. вр. фиорина једну стотину и тридесет.

Ријека, 31 априла 1896 год.

капетан Илија Лопичић
капетан Нико Кусовац.

(2-2)

ОГЛАСИ.

СЛАСТИЧАРНИЦА

АНДРИЈЕ РАНИЊА

у котору

израђује сваку врсту посласица, као: колача, бишкота, пуелица, тората и др. за свечане и свадбене дане, врло укусно и уз умјерену цијену.

Иста је снабђевена са најфинијем ликерима, компотима, пекмезом, чоколадом и т. д.

Препоруча се особито поштованом општинству Црне Горе, да се по потреби обраћа директно њој, те ће бити у сваком погледу задовољено.

GRAND HOTEL NATIONAL, WIEN

(Taborsstrasse.)

Обновљен, једини велики бечки хотел, у коме се не рачуна ни посета ни осјетљење. 200 соба од по фиор. а. в. 1. — Купатило, бродови и бродови (telephon.) Пристанитија колодвора и лаја у непосредној близини. Умјерене цијене. Погодба при ду-жем бављењу. Говоре се сви модерни језици — on parle toutes les langues modernes. —

А. Хартхамер Ф. М. Мајер
управитељ. (2—10) власник.